

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland
t.a.v. de heer A. Tekin, gedeputeerde / Hoogervorst
Postbus 3007
2001 DA Haarlem

Haarlem, 31 januari 2017

Betreft: Compenserend groenpakket MIRT-verkenning corridorstudie Amsterdam – Hoorn
Ons kenmerk NLLH 2017-2

INGEKOMEN - 7 FEB. 2017

Geachte heer Tekin,

Met deze brief en bijgevoegde notitie brengen wij aan u een advies uit over de groenblauwe compensatie van eventuele verkeerskundige aanpassingen in de corridor Amsterdam - Hoorn. Een afschrift is verstuurd aan de gelijknamige projectgroep van het Ministerie van I & M.

Aanleiding

Op 10 maart 2016 heeft de gebiedscommissie Laag Holland een schriftelijk advies uitgebracht over de MIRT-verkenning corridorstudie Amsterdam – Hoorn en haar zorg uitgesproken over het belang van het landschap in het vervolgproces (onze brief met kenmerk NLLH 2016-1).

Wij hebben GS toen onder andere het volgende geadviseerd: “De gebiedsatlas beschrijft alle kwaliteiten van het gebied. Het Ministerie van I & M heeft met het maken van de gebiedsatlas de bedoeling gehad dat er ‘meekoppelkansen’ zouden ontstaan. Deze zijn in de analysefase echter niet in beeld gekomen. Nu zal de atlas betrokken worden bij het werken aan de oplossingsrichtingen. Hiermee lijkt een deel van de ambitie van het Rijk om ‘zo breed mogelijk belangen mee te nemen’ kleiner te worden. Dit stemt ons tot zorg, omdat het belang van het landschap in het vervolgproces daarmee aan waarde kan inboeten.”

Wij hebben tevens gedeputeerde Talsma uitgenodigd voor onze vergadering op 21 september 2016 om over dit onderwerp nader met hem van gedachten te wisselen en te bezien welke rol de gebiedscommissie in het vervolgproces kan vervullen. Helaas kon hij hieraan geen invulling (meer) geven.

In onze vergadering van 8 december 2016 is met de projectgroep van het Ministerie van I & M verder doorgesproken over het onderwerp, op inhoud en proces. Er bleek bij de projectgroep van het ministerie behoefte te zijn aan een advies vanuit de gebiedscommissie over een compenserend groenpakket, als input voor een besluitvormingsmoment, genaamd ‘zeef 1’, in de MIRT-verkenning en als input voor de MER-studie die hierop volgt.

Wij willen u hierover nader van advies dienen. Wij hebben ons daarbij tevens laten leiden door het antwoord van GS op ons advies van 10 maart 2016 (uw brief met kenmerk 819453/819464), waarin staat, dat “mocht dan (in december 2016 – red.) onverhoopt blijken, dat er toch landschappelijke waarden verloren gaan, een momentum aanbreekt om

met het Rijk in overleg te treden over een eventueel compenserend programma en uw commissie te vragen om een nader advies”.

Kanttekeningen bij de reikwijdte van ons advies

Allereerst plaatsen wij enkele kanttekeningen bij de reikwijdte van ons advies.

Het werkterrein van de commissie is GS gevraagd en ongevraagd te adviseren over het groenblauwe domein van Laag Holland. Dit houdt in dat ons advies:

- zich niet richt op andere leefbaarheidsfactoren die met de snelweg van doen kunnen hebben, zoals bijv. geluid(swing) en (het beperken van) de uitstoot van stikstof;
- zich niet richt op de groenblauwe compensatie van eventuele verkeerskundige aanpassingen nabij Hoorn, dat geen onderdeel is van het gebied Laag Holland.

Het staat in dit stadium van de MIRT-verkenning allerm minst vast, of en op welke wijze de verkeerskundige knelpunten in de corridor Amsterdam – Hoorn worden aangepakt. Toch is er behoefte aan inzicht in een potentieel groenblauw compensatiepakket. Wij willen daar graag bouwstenen voor aandragen, met dien verstande dat ons advies dus ook geen finaal pakket aan compensatie kan bevatten. Voorts achten wij onze commissie niet het gremium dat met u en met het Rijk daarover de onderhandelingen voert. Wij brengen uitsluitend een advies uit, op basis van onze meest recente inzichten in mogelijke verkeerskundige aanpassingen.

Met deze kanttekeningen en met de verwijzing naar de disclaimer op de laatste pagina van de bijgevoegde notitie, brengen wij het volgende advies aan u uit.

Advies

Laag Holland kent bijzondere kwaliteiten. Die komen voort uit de bijzondere landschappelijke kenmerken (de zogenaamde kernkwaliteiten), de bijzondere natuurwaarden, de ligging in de Metropoolregio Amsterdam en de UNESCO-status van inliggende sites: de Beemster en de Stelling van Amsterdam. Aan deze kwaliteiten heeft de provincie ambities gekoppeld, als ook provinciale beleidslijnen om aantasting van die waarden te voorkomen en -bij teloorgang- compensatie te vereisen. Ten aanzien van de snelweg betreft het een mogelijke aantasting van meerdere kwaliteiten, maar zijn er tevens een aantal mogelijkheden om aan het compensatievereiste invulling te geven.

Wij hebben in bijgevoegde notitie de provinciale ambities en de mogelijk negatieve effecten van verkeerskundige aanpassingen op de bovengenoemde bijzondere kwaliteiten beschreven. Op basis hiervan hebben wij een compenserend groenpakket geformuleerd, om deze negatieve effecten te compenseren en het groenblauwe karakter van het gebied te versterken. Wij hebben dit opgeknipt in een pakket voor het traject Coenplein – Wijdewormer en een pakket voor het traject Beemster – Purmerend.

Traject Coenplein – Wijdewormer

Voor het traject Coenplein - Wijdewormer hebben wij drie wensen/vereisten geformuleerd:

1. De wettelijke compensatie van verlies aan hectaren, en aantasting van te beschermen soorten en habitat in het Oostzanerveld, vanwege de Natura-2000

- status en de wettelijke bescherming op basis van de Wet Natuurbescherming 2017;
2. Het inrichten van een beheerfonds voor het Oostzanerveld (als invulling van actief natuurherstel), met aanvullende middelen voor het beheer van het gebied, zodat het gebied haar open karakter behoudt;
 3. Het creëren van een verbindingszone voor de 'Amsterdam Wetlands' tussen het Oostzanerveld en het Wormer & Jisperveld, ter compensatie van de ecologische isolatie van de verschillende natte veenweidereservaten in Laag Holland als gevolg van de snelweg.

Traject Beemster – Purmerend

Voor het traject Beemster - Purmerend hebben wij twee wensen/vereisten geformuleerd:

1. Aanpassing van de snelweg met een flauwere bocht en verdiepte ligging ter hoogte van Purmerend, ten behoeve van de beleefbaarheid van het landschap en het realiseren van een verbindingszone voor de 'Amsterdam Wetlands' tussen het Wormer & Jisperveld en het IJperveld.
2. Compensatie van het verlies aan wegbepanting (bomen) bij aanpassing/verbreding van de snelweg door een kwalitatieve versterking van het Purmer Bos of een ander recreatiegebied in Laag Holland.

Algemene wensen

Voorts hebben wij overkoepelende wensen ten aanzien van de openheid van het landschap (opheffen van bovengrondse hoogspanningsleidingen, bij herijking van de energielevering) en de verbetering van het watersysteem.

Eigen activiteiten

Wij zetten ook eigen stappen in dit proces, door medefinanciering van het project 'Amsterdam Wetlands', dat Landschap Noord-Holland samen met de andere terrein behorende organisaties is gestart in Laag Holland. Doel is om tot een samenhangend plan te komen voor de versterking van de ecologische waarden van de wetlands en de daarvoor benodigde ecologische verbindingen. De uitkomsten van deze studie zullen wij inbrengen in het verdere MIRT-proces.

Wij hopen u met dit advies de nodige input te hebben gegeven voor het besluitvormingsproces van 'zeef 1' en de daarop volgende MER. Wij zien uit naar uw reactie.

Met vriendelijke groet,
namens de gebiedscommissie Laag Holland,

J.J. de Graeff,

voorzitter.

c.c. Projectgroep MIRT-verkenning corridorstudie Amsterdam-Hoorn van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu
bijlage Compenserend groenpakket MIRT-verkenning corridor Amsterdam-Hoorn

Compenserend groenpakket MIRT-verkenning corridor Amsterdam - Hoorn

Bijlage bij het advies van de gebiedscommissie Laag Holland aan GS met afschrift aan de gelijknamige projectteam van het Ministerie van I&M over de mogelijke groenblauwe compensatie van verkeerskundige aanpassingen in de corridor Amsterdam - Hoorn.

In deze notitie worden achtereenvolgens beschreven:

- de groenblauwe kwaliteiten van Laag Holland en de bijbehorende provinciale beleidslijnen;
- de mogelijke negatieve effecten van verkeerskundige aanpassingen in de corridor Amsterdam - Hoorn op deze kwaliteiten en beleidslijnen;
- een compenserend groenpakket om deze mogelijke effecten te compenseren en het groenblauwe karakter van het gebied te versterken.

De groenblauwe kwaliteiten van Laag Holland en de bijbehorende provinciale beleidslijnen

Laag Holland is het oer-Hollandse agrarisch cultuurlandschap tussen Amsterdam, Hoorn, Alkmaar en Zaanstad met zijn veenweidegebieden en de dieper gelegen droogmakerijen. Daar binnen liggen de karakteristieke dijk- en lintdorpen met hun door het landschap gevormde structuur. In het gebied liggen een groot aantal beschermde stadsgezichten zoals Broek in Waterland, Middenbeemster en Westzaan. Dit deel van Noord-Holland staat model voor het beeld dat veel buitenlanders nog altijd van Nederland hebben: weilanden, molens en pittoreske dorpen. Door de hoge natuur- en cultuurwaarden wordt dit landschap beschermd en valt Laag Holland onder het ruimtelijk kwaliteitsbeleid van de provincie. De provincie voert de regie over het behoud, duurzaam beheer en waar mogelijk versterking van de landschappelijk, cultuurhistorische en natuurlijke kernkwaliteiten in dit gebied. De provincie werkt hierbij nauw samen met de afzonderlijke gemeenten, het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, de landbouw-, milieu- en natuurorganisaties en met de gebiedscommissie Laag Holland, waarin al deze organisaties zijn vertegenwoordigd.

Meer specifiek kent Laag Holland drie groenblauwe kwaliteiten:

1. Landschappelijke kwaliteiten, meestal aangeduid als 'kernkwaliteiten'
2. Natuurkwaliteiten
3. Metropolitane en UNESCO- kwaliteiten.

Landschappelijke kwaliteiten

In Laag Holland liggen droogmakerijen en veenweidegebieden.

De droogmakerijen zijn in de 17de eeuw ontstaan door het droogleggen van meren. De droogmakerijen laten de geschiedenis zien van de landwinning en de ruimtelijke inrichting die men destijds toepaste. De droogmakerijen maken dan ook onderdeel uit van ons nationaal cultureel erfgoed en zijn van groot cultuurhistorisch belang. De Beemster heeft bovendien een opvallende verkaveling met unieke boerderijtypen. Om die reden heeft deze droogmakerij de status van UNESCO-Werelderfgoed.

De veenweidegebieden zijn van nature zeer nat en bestaan voornamelijk uit veenpakketten in wisselende diktes. Kenmerkend is de strokenverkaveling, die is ontstaan door de sloten die werden begraven om het veen te ontginnen. Het gebied is zowel nationaal als internationaal van zeer groot belang voor weide- en moerasvogels. Een zeer groot deel van de veenweiden valt daarom onder de Habitat- en Vogelrichtlijn.

Laag Holland bezit de volgende landschappelijke kwaliteiten, de zogenaamde kernkwaliteiten, zoals opgenomen in de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie en in de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie van de provincie Noord-Holland. De kernkwaliteiten zijn:

- De grote openheid van het landschap;
- De rijkdom aan weide- en moerasvogels;
- Het oude geometrische inrichtingspatroon in de droogmakerijen;
- De veenpakketten;
- De middeleeuwse strokenverkavelingen en de historische watergangen in het veenweidegebied;
- Het grote aantal archeologische locaties;
- Karakteristieke dijk- en lintdorpen.

Provinciale beleidslijnen

Voor Laag Holland gelden de algemene beleidslijnen (generiek beleid) zoals voor de voormalige Nationale Landschappen is vastgelegd in de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie. Daarnaast moeten de bovengenoemde kernkwaliteiten in acht worden genomen.

Naast deze beleidslijnen zet de provincie -samen met de partijen in de gebiedscommissie- tevens in op:

- Het vergroten van de toegankelijkheid van Laag Holland door realisatie van toeristische verbindingen en voorzieningen;
- Realisatie van nieuwe natuur en recreatiegebieden;
- Een duurzaam watersysteem dat de gebruiksfuncties ondersteunt;
- Schaalvergroting, structuurverbetering en specialisatie van agrarische bedrijven zodat het land duurzaam kan worden beheerd.

Het gebied heeft de planologische status van 'bufferzone'.

Natuurkwaliteiten

Laag Holland kent bijzondere natuurkwaliteiten. Dit zijn de rijkdom aan weidevogels en de aanwezigheid van Europees zeldzame habitats en soorten in de Natura-2000 gebieden.

Weidevogels

Nederland is in internationaal opzicht van belang voor de weidevogels, zoals de grutto, de scholekster, kievit, slobbeend en tureluur, als broedgebied en voor het opgroeien van de jonge kuikens. Ondanks de terugval van de weidevogelpopulatie blijft Laag Holland nog steeds één van de provincies met de hoogste weidevogeldichtheid. Dat maakt dat de provincie, het hoogheemraadschap en de landbouw- en natuurorganisaties een grote verantwoordelijkheid voor de instandhouding van deze populaties hebben.

Het (agrarisch) natuur- en landschapsbeheer is erop gericht het grondgebruik binnen de leefgebieden voor de weidevogels te extensiveren. Dit kan gebeuren door het verlagen van de beweidings- en verstoringdruk, het verminderen van bemesting, later maaien en het verbeteren van de drooglegging ten gunste van weidevogels. Beheermaatregelen zijn gericht op het creëren en handhaven van een aantrekkelijk vestigingsbiotoop, een rustperiode waarin veilig kan worden gebreed en waar kuikens voldoende voedsel kunnen vinden en veilig opgroeien. Idealiter bestaat een kerngebied voor soorten van open grasland zowel uit natuur- als agrarische gronden, waarvan de inrichting en het beheer op elkaar zijn afgestemd.

Provinciale beleidslijnen

De provincie voert een kerngebiedenbenadering voor weidevogels. Op kaarten in het vigerende Natuurbeheerplan en op kaarten die behoren bij de Structuurvisie Noord-Holland 2040 zijn de weidevogelkerngebieden en weidevogelleefgebieden aangegeven. In deze gebieden spannen de provincie en de partijen in de gebiedscommissie Laag Holland zich in om een gunstig biotoop voor weidevogels te verkrijgen en te behouden. Aantasting van het biotoop is in beginsel niet toegestaan. Aantasting is alleen mogelijk als er geen aanvaardbaar alternatief is en sprake is van een groot openbaar belang. Ook dan dient schade zoveel mogelijk te worden vermeden en dient deze te worden gecompenseerd.

Natura-2000

Een tweede bijzondere natuurkwaliteit zijn de vijf Natura-2000 gebieden in Laag Holland. Natura-2000 gebieden zijn gebieden, die geschikt zijn om het duurzaam voortbestaan van de meest bedreigde soorten en habitattypen te verzekeren. Hierdoor wordt de biodiversiteit in Europa behouden. De opdracht is om de soorten en habitattypen waarvoor een verplichting is aangegaan, in een gunstige staat van instandhouding te brengen en deze gunstige staat vervolgens te behouden. De wettelijke bescherming van de Natura 2000-gebieden is geregeld in de Natuurbeschermingswet 1998, die met ingang van 1 januari 2017 is opgegaan in de Wet Natuurbescherming.

Voor de corridorstudie is met name het Natura-2000 gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld en Twiske (IVOT) van belang, omdat de snelweg aan dit gebied grenst. In dit gebied richt de bescherming zich op de habitattypen kranwierwateren, ruigten en zomen,

vochtige heiden, veenmosrietlanden en hoogveenbossen. De te beschermen soorten zijn de bittervoorn, de kleine modderkruiper, de rivierdonderpad, de meervleermuis, de Noordse woelmuis, de roerdomp, de bruine kiekendief, de kempfaan, de watersnip, de visdief, de snor, de rietzanger, de grauwe gans, de smient, de krakeend, de slobbeend, de meerkoet en de grutto.

Provinciale beleidslijnen

Nieuwe activiteiten mogen niet leiden tot negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van deze habitats en soorten. Als negatieve effecten niet op voorhand zijn uit te sluiten, moet een vergunning in het kader van de Wet Natuurbescherming 2017 bij de provincie worden aangevraagd. Uit de onderbouwing (passende beoordeling) bij de aanvraag zal moeten blijken dat significante negatieve effecten kunnen worden uitgesloten. Vaak kunnen de effecten worden voorkomen door het nemen van mitigerende maatregelen. Indien uiteindelijk in de passende beoordeling significante effecten niet uitgesloten kunnen worden, dan is een zgn. ADC toets vereist. Dat betekent dat een activiteit alleen vergund kan worden als:

- er geen alternatieven zijn;
- sprake is van dwingende redenen van maatschappelijk belang en;
- compensatie plaatsvindt.

NNN

Om de biodiversiteitsdoelen (waaronder de weidevogeldoelen) en de Natura-2000 doelen te kunnen realiseren, is 9196 hectare in Laag Holland onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Hiervan is inmiddels 7290 hectare gerealiseerd. Doel van de NNN is om een samenhangend netwerk te realiseren van robuuste natuurgebieden en verbindingzones. Verwerving, inrichting en beheer zijn afgestemd op het verkrijgen en behouden van gunstige habitats voor planten en dieren. Nadat een perceel is verworven en ingericht op een bepaald natuurbeheertype, dienen gemeenten in het bestemmingsplan de functie 'natuur' op het perceel te vestigen. In het bestemmingsplan moeten de wezenlijke kenmerken en natuurwaarden worden beschreven, de wijze van bescherming en hoe negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden worden voorkomen.

Provinciale beleidslijnen

In de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie is de bescherming van de NNN-gebieden vastgelegd. Gebieden die zijn verworven en ingericht als NNN dienen planologisch te worden beschermd in het bestemmingsplan. Gemeenten mogen -via het bestemmingsplan- geen nieuwe activiteiten toelaten als de functie 'natuur' op een perceel is gevestigd, tenzij:

- er sprake is van een groot openbaar belang;
- er geen reële andere mogelijkheden zijn en;
- de negatieve effecten waar mogelijk worden beperkt en de overblijvende effecten worden gecompenseerd of;
- een activiteit of een combinatie van activiteiten mede tot doel heeft de kwaliteit of kwaliteiten van de NNN of de ecologische verbindingzone per saldo te verbeteren.

Metropolitane en UNESCO-kwaliteiten

Laag Holland is onderdeel van de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Laag Holland is een groene long in een verstedelijkt gebied, waar stad en land elkaar ontmoeten. Door de stuurgroep Landschap van de MRA is een actieprogramma opgesteld, met voor Laag Holland belangrijke opgaven.

- Het ontwikkelen van een metropolitaan wandel-, fiets- en vaar netwerk;
- Het benutten en vormgeven van infrastructuurknooppunten in het landschap;
- Voorzien in aantrekkelijke recreatielandschappen;
- Vitaal houden en benutten van erfgoedstructuren;
- Voorzien in toekomstbestendige en aantrekkelijke veenweidelandschappen.

De metropolitane status van Laag Holland is geen planologisch regime en kent dus ook geen provinciale beleidslijnen, maar geeft richting aan planologische besluiten en uitvoeringsprogramma's van de betrokken overheden in het MRA: provincie en gemeenten.

Delen van Laag Holland zijn World Heritage Sites van de UNESCO. Dit zijn de Beemster en de Stelling van Amsterdam. In de Beemster zijn de unieke verkavelingsstructuren beschermd door UNESCO. Voor de Stelling van Amsterdam zijn de forten en andere bouwwerken, de schootsvelden, de inundatiegebieden en de inundatiewerken beschermd.

Provinciale beleidslijnen

In de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie is de bescherming van de UNESCO-sites vastgelegd. De gronden gelegen in de Beemster en in de Stelling van Amsterdam dienen planologisch te worden beschermd in het bestemmingsplan ten behoeve van het behoud of versterking van de kernkwaliteiten en van de uitzonderlijke universele waarde. Nieuwe functies en uitbreiding van de bebouwing van bestaande functies is niet toegestaan, tenzij deze de kernkwaliteiten van de sites behouden of versterken. Het bestemmingsplan mag niet voorzien in een grootschalig infrastructuurproject op de gronden, gelegen binnen de sites. Indien hiervan wordt afgeweken, dient aan meerdere voorwaarden te worden voldaan.

Mogelijke effecten van verkeerskundige aanpassingen op de groenblauwe kwaliteiten en beleidslijnen voor Laag Holland

De MIRT-projectgroep van het Ministerie van I & M werkt toe naar "zeef 1". Het staat in dit stadium van de MIRT-verkenning dus allerm minst vast welke eventuele verkeerskundige aanpassingen daadwerkelijk zullen worden doorgevoerd, en dus ook niet welke effecten deze zullen hebben op het landschap van Laag Holland. Tegelijkertijd is er wel behoefte bij de projectgroep om de effecten en de noodzakelijke potentiële compensatie en meekoppelkansen te verkennen.

In onderstaande tabel is aangegeven -op basis van huidige inzichten- welke mogelijke negatieve invloed van verkeerskundige maatregelen kan uitgaan op het landschap. In het volgende hoofdstuk wordt op basis van deze mogelijke negatieve effecten een pakket aan compensatie en meekoppelkansen aangedragen.

Landschappelijke kwaliteiten	Negatieve effecten verkeerskundige maatregelen	Compensatie en meekoppelkansen
De grote openheid van het landschap	Verbreiding van de snelweg en aanpassingen aan het Zaanplein (in de hoogte of in de breedte), alsook meer of hogere geluidsschermen, kunnen de openheid aantasten.	Verdiepte ligging van een deel van het tracé (bij Purmerend) kan negatieve effecten neutraliseren of leiden tot een plus voor het landschap. Vraagt nader onderzoek.
De rijkdom aan weide- en moerasvogels	Biotoopverlies en een verdere isolatie van natuurgebieden.	Hectares compenseren en nieuwe ecologische verbindingen realiseren ("Amsterdam Wetlands").
Het oude geometrische inrichtingspatroon in de droogmakerijen	Door de robuustheid van de (verbrede) snelweg, kunnen dijken en ringvaarten hun kenmerkend karakter in het landschap verliezen.	Verdiepte ligging nabij Purmerend nader onderzoeken.
De veenpakketten	Geen wezenlijke aantasting	-
De middeleeuwse strokenverkaveling en de historische watergangen in het veenweidegebied	Inlevering van hectares veenweide.	Bezien of verdiepte ligging bij Purmerend een plus kan opleveren voor het meest oostelijke deel van het veenweidegebied Wormer&Jisperveld.
Het grote aantal archeologisch locaties	Aanpassingen aan de snelweg kunnen lokaal leiden tot verlies aan archeologische locaties. Vraagt nader onderzoek.	Lokaal bezien.
Karakteristieke dijk- en lintdorpen	Geen wezenlijke aantasting	-
Natuurkwaliteiten		
Weidevogels	Aantasting weidevogelkern- en leefgebieden	Zie provinciale beleidslijnen: voorkomen van negatieve effecten en compensatievereisten.

Natura-2000	Aantasting soorten en habitats Oostzanerveld	Zie provinciale beleidslijnen: voorkomen van negatieve effecten en Compensatievereisten.
NNN	Aantasting NNN: Oostzanerveld en verdere isolatie van natuurgebieden	Zie provinciale beleidslijnen: voorkomen van negatieve effecten en Compensatievereisten.
Metropolitane en UNESCO-kwaliteiten	-	
Het ontwikkelen van een metropolitaan wandel-, fiets- en vaarwerk	-	Meekoppelkans, wellicht in combinatie met nieuwe ecologische verbindingzones
Het benutten en vormgeven van infrastructuurknooppunten in het landschap	-	Zie boven.
Voorzien in aantrekkelijke recreatielandschappen	-	Verlies aan bomenrijen compenseren in een recreatiegebied in Laag Holland.
Vitaal houden en benutten van erfgoedstructuren	-	-
Voorzien in toekomstbestendige en aantrekkelijke veenweidelandschappen	-	Aantrekkelijkheid kan worden vergroot als hoogspanningsleidingen uit het landschap verdwijnen. Meekoppelkans.
UNESCO	Bij de uitwerking van de verkeerskundige aanpassingen nader bezien of aantasting van de universele waarden van de Beemster en de Stelling van Amsterdam plaatsvindt.	Nader bezien.

Compenserend groenpakket

Als uitwerking van bovenstaande tabel is voor het traject Coenplein - Wijdewormer en voor het traject Beemster - Purmerend een voorstel voor een compenserend groenpakket opgesteld. Het betreft een voorstel dat gebruikt kan worden in de volgende fase van de MIRT-verkenning, als input voor de MER-studie. Het voorstel sluit aan bij wensen uit de streek, geuit in een tweetal gebiedssessies.

De gebiedscommissie wil hiermee haar bijdrage leveren aan de gevraagde input voor "zeef 1" en de bestuurlijke keuzes die dan, medio april 2017, moeten worden gemaakt.

Traject Coenplein - Wijdewormer

Voor dit traject zijn er drie wensen/eisen (i.v.m. Natura 2000 status):

Wettelijke compensatie Oostzanerveld

In het traject Coenplein - Wijdewormer is elke maatregel om de verkeersintensiteit te vergroten (uitstoot van stikstof) dan wel het traject te wijzigen (meer rijbanen, aanpassingen knooppunt Zaanplein) onderworpen aan de wettelijke compensatievereisten van Natura 2000/Wet Natuurbescherming, omdat dit trajectdeel langs en door het Oostzanerveld loopt. De verwachting is dat ministerie, provincie en SBB (als belangrijkste grondbezitter) dit met behulp van uitstootberekeningen en habitat/soortenkaarten oplossen. Er zal hierbij ook sprake zijn van fysieke (grond) compensatie, omdat er naar verwachting hectares natuur verloren gaan.

Die wettelijke compensatievereisten gelden ook voor het watersysteem. Het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier verlangt bij ingrepen dat het bergend vermogen behouden blijft, als ook het behoud van aan-en afvoerroutes en capaciteit.

Beheerfonds Oostzanerveld (als invulling van actief natuurherstel)

Het Oostzanerveld vraagt niet zo zeer om eenmalige investeringen (m.u.v. verloren gegane hectares natuur), maar om aanvullende middelen voor het beheer van het gebied, zodat het gebied zijn open karakter behoudt. Deze middelen kunnen worden ingezet voor bijvoorbeeld:

- het beheer van het vaarland. Het Oostzanerveld heeft relatief veel vaarland en lange vaartijden om delen ervan te kunnen bereiken;
- het uitkopen van particulieren, met kleine stukjes eigen terrein in het Oostzanerveld, die matig of niet worden beheerd;
- nadere afspraken met de agrarische pachters/eigenaren voor het verbeteren van habitats en de soortenrijkdom van het gebied;
- baggerwerkzaamheden om percelen per boot bereikbaar te houden voor het verrichten van beheerwerkzaamheden.

Een gebiedsfonds/beheerfonds is een middel om de extra beheermiddelen voor dit gebied te genereren, om het gebied in een goede staat van instandhouding te brengen en te houden.

Verbindingszone Amsterdam Wetlands

Voor de wetlands en voor de verbindingen tussen die wetlands ontbreekt beleid, budget en maatregelen. De verschillende natte kamers in Laag Holland (Wormer & Jisperveld, Ilperveld, Oostzanerveld enz.) komen door aanleg van wegen, harde oeverbeschoeiingen (NH-kanaal) en uitbreiding van dorpen steeds geïsoleerder van elkaar te liggen. Voor een soort als de Noordse Woelmuis zijn blijvende verbindingen tussen de natuurgebieden noodzakelijk. Voor een andere belangrijke/kenmerkende soort van de wetlands, de otter, weten we dat deze meer natte gebieden in Nederland gaat koloniseren, mede door de verbetering van de waterkwaliteit. Ook voor deze soort zijn de natte veengebieden en de (ring)vaarten belangrijke verbindingzones. Indien wordt ingezoomd op Laag Holland dan zijn sommige van deze verbindingzones uiterst smal of bijna verdwenen.

De verbindingzone tussen het Oostzanerveld en het Wormer- en Jisperveld bestaat uit de volgende schakels: Oostzanerveld - Jagersveld - Kalverpolder - Enge Wormer - Wormer en Jisperveld. Een kwalitatieve verbetering van de zone is wenselijk. Een goede verbindingsmogelijkheid kan worden gecreëerd bij de ringvaart van de Wijdewormer ten noorden van knooppunt Zaandam. Deze onderdoorgang is niet alleen een schakel voor de verbindingzone Amsterdam Wetlands, maar dient ook voor het herstel van erfgoedlijnen en het inrichten van een combinatie van vaar-, fiets-, wandel- en een langzaam verkeerverbinding.

Traject Beemster - Purmerend

Op dit snelwegtraject vormen de bocht in de weg en de drie op- en afritten bij Purmerend de belangrijkste verkeerskundige knelpunten.

Aanpassingen aan de snelweg in dit deel van het traject liggen in de UNESCO-monumenten Beemster en Stelling van Amsterdam. Enerzijds zijn de mogelijke aanpassingen een bedreiging voor beide monumenten, anderzijds zijn er kansen om de huidige snelweg er verdiept aan te leggen en oorspronkelijke elementen weer zichtbaar en beleefbaar te krijgen.

Voor dit traject zijn de twee grote wensen/eisen (i.v.m. UNESCO-status)

Nieuwe flauwere bocht met verdiepte ligging ten behoeve van het landschap en verbindingzone Amsterdam Wetlands

De huidige bocht van de snelweg biedt door zijn hoogte in het landschap geen meekoppelkansen. Die zijn er wel als de huidige bocht wordt verlegd, het talud wordt afgegraven en de snelweg ter plaatse van een nieuwe, flauwere bocht wordt verdiept in het landschap.

Een flauwere bocht leidt ertoe dat het groen in de bocht (geen NNN en bekend als Beusebos) niet meer geïsoleerd buiten de stad Purmerend blijft liggen.

Een verdiepte ligging van de snelweg zorgt ervoor dat de ringvaarten van de Beemster en de Wijdewormer en hun dijken weer terugkeren als de meest markante elementen in het landschap in plaats van het huidige hoge talud van de snelweg.

Het huidige landschap ter plaatse is moeilijk doorleefbaar. De meest oostelijke punt van het veenweidegebied Wormer- en Jisperveld ligt er als smalle strook tussen twee droogmakerijen in, maar is nu nauwelijks meer zichtbaar in het landschap. Verdieping van de snelweg helpt om die beleving van veenweiden en droogmakerijen terug te krijgen en is ook belangrijk als verbindingzone voor de Amsterdam Wetlands. De verbinding tussen het Wormer- en Jisperveld en het Ilperveld is nu vrijwel afwezig door de snelweg en de bebouwing. De verbinding bestaat uit de volgende schakels: Wormer- en Jisperveld – groenzone Weidevenne/ringvaart Wijdewormer – het Twiske – Ilperveld. Een kwalitatieve verbetering van deze zone is wenselijk.

Kwaliteitsverbetering Purmer Bos

Verbreding van de snelweg leidt in het hele traject van Amsterdam tot aan Purmerend tot kap van bomen. Dit vraagt om compensatie. Voorgesteld wordt om geen nieuwe bomenrijen aan te planten in een landschap met openheid als belangrijk kenmerk. Het aanplanten heeft bovendien negatieve uitstralingseffecten op de weidevogels. Voorgesteld wordt om de compensatie te concentreren ter verbetering en vergroting van een bestaand stuk bos in Laag Holland. Het Purmerbos is in Laag Holland een belangrijk recreatie/bosgebied in ontwikkeling. Het bos is nu echter niet 'af'. Er ontbreken enkele percelen en er is een grote opknopbeurt nodig om een robuuster en gevarieerder bos te laten ontstaan. Maar er zijn ook andere recreatiegebieden in Laag Holland, waar de compensatie eventueel zou kunnen plaatsvinden.

Algemeen

Voorts zijn er enkele algemene wensen.

De hoogspanningsleidingen in het Oostzanerveld tasten het open karakter van het gebied aan. Wellicht zijn er mogelijkheden om de leidingen af te breken, als de energielevering door de bestaande energiecentrales wordt herijkt.

De watersysteem vraagt blijvende aandacht. Een verdere versnippering van het watersysteem in de veenweidegebieden dient te worden voorkomen. Ook zijn er maatregelen nodig om de waterkwaliteit te verbeteren, met name in de natuurgebieden. Waterpeilen dienen -waar dit mogelijk is- op een hoog niveau te worden gehouden om de bodemdaling te beperken. Wellicht bieden aanpassingen aan de snelweg meekoppelkansen ter verbetering van het watersysteem.

Versie 31-1-2017

Disclaimer / status van deze notitie

In deze nota zijn slechts tekstdelen uit provinciale nota's opgenomen. Provinciale beleidslijnen zijn samengevat. Er is geen volledigheid en exacte juridische formulering nagestreefd. Aan teksten in deze nota kunnen derhalve geen rechten worden ontleend. Daarvoor wordt verwezen naar de originele beleidsrapporten en naar de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie.

Het staat nog allerm minst vast of en hoe de verkeerskundige knelpunten in de corridor Amsterdam – Hoorn gaan worden aangepakt. Het advies van de gebiedscommissie op de mogelijke verkeerskundige aanpassingen kent dus dezelfde restricties.

De gebiedscommissie geeft een advies af met instemming van de leden in de commissie. Dit houdt in dat deze notitie geen product is dat de instemming heeft of hoeft te hebben van B&W's en gemeenteraden, van CHI en het algemeen bestuur van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier of van GS en PS van de provincie Noord-Holland.